

Biodiversiteit in Laarbeek
De patrijs als ambassadeursoort

Biodiversiteit in Laarbeek

Het leven op aarde is heel divers. Van bacteriën en schimmels tot planten en grote dieren en van tropische regenwouden tot Laarbeekse akkers en weilanden. Elke levensvorm en elk ecosysteem is onvervangbaar. Deze grote verscheidenheid noemen we biodiversiteit. Veel levensvormen op aarde zijn afhankelijk van elkaar en ook de mens kan niet zonder andere planten en dieren. Biodiversiteit is dus ook voor ons van levensbelang. Door wereldwijde klimaatverandering, toename van consumptie, vervuiling en grote druk op natuurgebieden en natuurlijke hulpbronnen wordt de biodiversiteit ernstig bedreigd.

Daar moet verandering in komen! De overheid heeft biodiversiteit dan ook hoog op de agenda staan en 2010 is uitgeroepen tot het internationale jaar van de biodiversiteit. Evenals vele andere organisaties heeft ook Laarbeek de internationale Countdown 2010 verklaring ondertekend. Dat betekent dat we ons inzetten om de achteruitgang van planten- en diersoorten te stoppen.

Om het begrip biodiversiteit een gezicht te geven heeft Laarbeek de patrijs als ambassadeursoort gekozen. Deze soort kwam van oudsher veel voor in het Laarbeekse landschap.

De patrijs: een kwetsbare akkervogel

De patrijs is een vogel die leeft in het agrarisch landschap, met name op en rond akkers. 's Winters leven patrijzen in groepsverband. Bij gevaar drukken de vogels zich tegen de grond, of vliegen laag over de grond weg. Aan het einde van de winter vallen de groepen uiteen en worden er paartjes gevormd. De roep van de patrijshaan is dan vooral te horen in de ochtend- en avondschemering. Het nest wordt op de grond gemaakt, op een beschutte en goed verscholen plaats. De patrijs legt 10 tot 15 eieren. Het vrouwtje broedt 24 dagen, terwijl het mannetje het nest beschermt. De kuikens verlaten meteen het nest en zijn de eerste 10 dagen volledig aangewezen op insecten. Het broedsucces wordt dan ook in hoge mate bepaald door de hoeveelheid beschikbare insecten. Na ongeveer 10 weken zijn de kuikens volgroeid. Het voedsel voor de volwassen patrijzen bestaat grotendeels uit zaden en groene plantendelen, aangevuld met insecten. De jongen blijven tijdens de eerste winterperiode bij de ouders.

De afgelopen 50 jaar is het aantal patrijzen in Nederland met 95% afgenomen. Vandaar dat de patrijs momenteel op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels staat. Belangrijke oorzaken voor de afname van het aantal patrijzen zijn vooral de in-

tensieve landbouw en de doorgevoerde schaalvergroting (ruilverkaveling). Veel kruidenrijke akkerlanden, slootkanten en zandpaden zijn daardoor verdwenen. Dit betekent niet alleen minder zaden, maar ook minder insecten, die vooral belangrijk zijn voor de patrijskuikens. En waar kan de patrijs nog broeden? Er is tegenwoordig te weinig struweel, maar ook houtwallen, heggen en bloemrijke overhoekjes of ruigtes ontbreken. Er is dus een structureel gebrek aan voedsel en broedgelegenheid voor de patrijs ontstaan.

Om te voorkomen dat het aantal patrijzen nog verder afneemt en deze prachtige akkervogel uit ons landschap verdwijnt, zijn er dringend maatregelen nodig. Zowel in de zomer als de winter moet er voor meer voedsel gezorgd worden. Ook zijn er meer voorzieningen nodig, waar de patrijs kan broeden. Het is nog niet te laat, maar dan moeten we nu in actie komen. Met de patrijs als ambassadeursoort pakken we deze handschoenen op. Niet alleen voor de patrijs, maar voor het behoud van de totale biodiversiteit in Laarbeek!

Wat doen we voor de patrijs?

Laarbeek kiest er niet voor om uitgebreide actieplannen te maken. De patrijs is immers niet gebaat bij een stapel papier, maar heeft meer aan een geschikt landschap. Daarom denken we bij elk plan en elk project na over biodiversiteit. Hoe kunnen we de uitvoering zo regelen dat het zo gunstig mogelijk is voor flora en fauna? De afgelopen jaren zijn er al diverse bloem- en zaadrijke akkerranden aangelegd die goed zijn voor allerlei akkervogels, zoals de patrijs. Ook hebben we het onderhoud van de bermen en sloten zo aangepast dat meer rekening met planten en dieren wordt gehouden. En we zijn ook bezig met een beheerplan voor onderhoud en herstel van allerlei landschapselementen, zoals houtsingels, bosjes, poelen en zandpaden. Daarbij krijgt biodiversiteit in het algemeen en de patrijs in het bijzonder nadrukkelijk de aandacht.

Daarnaast starten we drie voorbeeldprojecten op, om te laten zien hoe het landschap zo gunstig mogelijk kan worden ingericht voor de patrijs. Eind 2010 en in het voorjaar van 2011 gaan we daarvoor drie gemeentelijke percelen inrichten met struweel, akkerranden en graan. Wij hopen dat meer mensen in Laarbeek dit voorbeeld zullen volgen!

Dit perceel bij plan Strijp in Aarle-Rixtel is een van de drie percelen in Laarbeek die heringericht worden voor de patrijs.

Deze akker is al ingericht met struweel, akkerranden en graan. Zo krijgt u een indruk hoe de voorbeeldpercelen in Laarbeek er straks uit komen te zien.

Foto: Adviesbureau Ecologica uit Maarheeze